
[2020-25, 26 i 27-RE](#)

Causa 2020-25, 26 i 27-RE

(Pérez i Rivero Carrizo c/ Principat d'Andorra)

Números de registre: 188-2020, 189-2020 i 190-2020. Recursos d'empara

Aute del 9 de juny del 2020

BOPA núm. 83, del 17 de juny del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atesos els escrits presentats i registrats al Tribunal Constitucional, el 17 de març del 2020, per la representació processal de la Sra. Amélie André Monique Pérez, del Sr. Josep Antoni Rivero Carrizo i del Sr. Josep Lluís Rivero Carrizo mitjançant els quals interposen, respectivament, un recurs d'empara contra els autes del 16 de juliol del 2018, dictats pel Tribunal de Corts, i contra els autes del 28 de febrer del 2020, dictats per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut, a una resolució fonamentada en Dret, a la presumpció d'innocència i a un tribunal imparcial, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i per una presumpta vulneració de "*l'article 9.4 de la Constitució*", declarant la nul·litat dels autes impugnats, deixant sense efecte la mesura acordada d'ordenar la prohibició d'alienació i l'embargament de tots els béns immobles, valors mobiliaris i béns mobles que constin en els registres administratius del Principat dels quals els recurrents siguin titulars;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist que el magistrat, Sr. Joan Manel Abril Campoy, ha plantejat la seva inhibició en aquesta causa, la qual ha estat acceptada pel Ple del Tribunal;

Considerant que, d'acord amb l'article 34.3 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, es podrà decidir en qualsevol moment de la tramitació acumular varis assumptes en un de sol per raó d'identitat o semblança d'objecte, el Tribunal Constitucional acorda acumular els recursos d'empara 2020-25-RE, 2020-26-RE i 2020-27-RE.

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Dominique Rousseau;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 16 de juliol del 2018 el Tribunal de Corts, mitjançant aute, va ordenar, en primer lloc, la prohibició d'alienació i l'embargament de tots els béns immobles que constessin en els registres administratius del Principat de titularitat dels recurrents, els quals estan processats, entre altres persones, com a responsables en concepte d'autors d'un delictes major de blanqueig de diners comés de manera habitual en el marc d'un establiment bancari i en grup organitzat. En segon lloc, va oficiar als Notaris de les Valls i a la Cambra de Notaris per tal que informessin si els constava que, des d'una data concreta fins a l'actualitat, els processats havien efectuat algun acte de disposició sobre béns immobles o valors immobiliaris. I, en tercer lloc, també va oficiar el Departament de Tributs i de Fronteres per tal que informés de les declaracions de l'impost sobre la renda de les persones físiques dels darrers exercicis fiscals presentats pels recurrents.

1.2. La representació processal dels recurrents va interposar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió del Tribunal de Corts, i, el 28 de febrer del 2020, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, mitjançant aute, va decidir estimar parcialment aquesta apel·lació, reformant parcialment l'aute recorregut en el sentit de deixar sense efecte les mesures d'investigació acordades en els apartats segon i tercer de la decisió impugnada, i confirmant l'aute recorregut pel que feia a la prohibició de l'alienació i pel que feia a l'embargament de tots els béns immobles, valors immobiliaris i béns mobles ordenats.

1.3. El 17 de març del 2020, la representació processal dels recurrents va interposar recurs d'empara contra les decisions ressenyades del Tribunal de Corts i de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut, a una resolució fonamentada en Dret, a la presumpció d'innocència i a un tribunal imparcial, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i per una presumpta vulneració de "*l'article 9.4 de la Constitució*".

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació dels recurrents

- La representació processal dels recurrents retreu a la Sala Penal haver efectuat una interpretació extensiva dels articles 103 a 111, 123, 124 i 198 del Codi de procediment penal, que donava la facultat al Tribunal de Corts per decretar mesures cautelars.

- Recorda que el procediment es divideix en tres fases -la instrucció, la intermèdia i la fase de judici oral- i, que el Codi de procediment penal estableix per a cada una d'aquestes etapes les competències i les funcions de cada òrgan judicial.

- Així, la funció d'instruir el sumari correspon exclusivament al batlle instructor, les funcions de la fase intermèdia i les del judici oral corresponen al Tribunal de Corts.

- Per consegüent, no s'inclou en les competències del Tribunal de Corts la de decretar mesures de caràcter real, competència que correspon al batlle instructor.

-
- Considera, doncs, que la decisió de la Sala Penal no està fonamentada en Dret, ja que no existeix cap disposició que atribueixi aquesta competència al Tribunal de Corts, i afegeix que la interpretació dels articles del Codi de procediment penal efectuada amb aquesta finalitat és il·lògica i irraonable.
 - També retreu a la Sala Penal haver considerat que es podien adoptar mesures cautelars en el marc d'una responsabilitat civil quan aquestes, d'acord amb el Codi de procediment penal, només poden garantir una pena eventual.
 - Per tant, es vulnera el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, el dret a un tribunal imparcial, al principi de legalitat i el dret a la presumpció d'innocència, ja que les mesures cautelars impliquen el reconeixement implícit de la responsabilitat penal dels recurrents quan aquests encara no han estat jutjats, sobretot si, a més, aquests s'oposen a la imputació dels delictes dels quals se'ls acusa.
 - Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara i que declari la nul·litat dels autes impugnats, deixant sense efecte la mesura acordada d'ordenar la prohibició d'alienació i l'embargament de tots els béns immobles, valors mobiliaris i béns mobles que constin en els registres administratius del Principat dels quals els recurrents siguin titulars.

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Penal reconeix que els articles 103 a 111 del Codi de procediment penal estableixen que el batlle instructor pot adoptar mesures de caràcter personal sobre els encausats i ordenar mesures de naturalesa patrimonial com la prestació d'una fiança o l'embargament de béns.
- Reconeix igualment que el Codi de procediment penal no inclou expressament la mateixa facultat a favor del Tribunal de Corts.
- Així mateix, reconeix el principi de la interpretació estricta de la llei penal.
- Tanmateix, considera que els tribunals poden emancipar-se d'una interpretació literal de la llei quan el seu respecte escrupolós condueix a un resultat il·lògic o absurd.
- En aquest cas, la Sala Penal considera que es pot procedir a una interpretació teleològica recercant la *ratio legis*.
- Aquest mètode es justifica en particular per les lleis de procediment penal com és el cas actual en què no es posa en qüestió una llei d'incriminació.
- Per aquests motius, entén que, una vegada tramés el procediment al Tribunal de Corts, aquest assumeix les facultats del batlle instructor quant a les mesures cautelars de caràcter real, així com pel que fa a les mesures de caràcter personal.
- En efecte, una interpretació literal de la llei que atorgaria únicament al batlle instructor la competència d'ordenar mesures cautelars de caràcter real derivaria en un buit legal, ja que entre l'acte de conclusió del sumari i la decisió sobre el fons no hi hauria cap òrgan jurisdiccional habilitat per a l'adopció, l'extinció o les eventuais modificacions de les mesures cautelars relatives a les persones o als patrimonis dels encausats.

- La Sala Penal recorda que una mesura de caràcter real està destinada a garantir l'execució d'una condemna eventual i no constitueix el prejutjament de la causa.

- Altrament, considera que la possibilitat d'adoptar mesures cautelars de caràcter real no es limita a la responsabilitat pecuniària dels encausats, sinó que d'acord amb l'article 100 del Codi de procediment penal fa referència a les responsabilitats de manera general.

- Per acabar, considera que les investigacions acordades pel Tribunal de Corts no són útils ni idònies en aquest cas i reforma la decisió del Tribunal de Corts en relació amb aquest punt.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem.

3.2. Quan un recurrent al·lega la vulneració del dret constitucional a obtenir una decisió fonamentada en Dret (article 10.1 de la Constitució), l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd.

3.3. Quan entren en joc drets substancials, el control d'aquest Tribunal en el marc del recurs d'empara consisteix a determinar si els recurrents han estat privats o no d'una protecció efectiva, és a dir, si han estat situats o no en una indefensió material (veg. per ex. el punt 3.3 de l'aute del 22 de desembre del 2017, recaigut en la causa 2017-33-RE o el punt 3.1 de la sentència del 19 de febrer del 2018, recaiguda en la causa 2017-53-RE).

3.4. En aquesta causa, la qüestió constitucional que aquest Tribunal ha de resoldre és la de saber si el Tribunal de Corts era competent per adoptar mesures cautelars per impedir als recurrents, processats per un delictes de blanqueig de diners, alienar els béns immobles de la seva titularitat que constessin en els registres administratius del Principat.

3.5. Cal recordar que, per definició, les mesures cautelars de caràcter real com les de caràcter personal no tenen com a objecte, ni com a conseqüència, posar en dubte la presumpció d'innocència de les persones afectades per aquestes mesures.

3.6. Altrament, dels articles 100 a 117 del Codi de procediment penal se'n deriva que la competència per decretar mesures cautelars correspon al batlle instructor.

3.7. Tanmateix, la Sala Penal, en considerar que aquests articles no exclouen la competència del Tribunal de Corts, ha efectuat una interpretació que no és ni il·lògica, ni absurda, en la mesura en què sense aquesta interpretació no hi hauria cap jutge competent per modificar, completar o suprimir les mesures cautelars.

3.8. A més, del paràgraf segon de l'article 198 d'aquest mateix Codi es desprèn que el Tribunal de Corts, quan resol en apel·lació, és competent per modificar aquestes mesures cautelars dictades pel batlle, tanmateix, també és competent per adoptar les mesures cautelars convenients per tal que s'acompleixin les obligacions civils que puguin deduir-se i acordar provisions per a la víctima, d'acord amb l'article 118 del Codi de procediment penal.

3.9. Per consegüent, el Tribunal de Corts estava jurídicament autoritzat per reconèixer-se competent per decidir en relació amb les mesures cautelars de prohibició d'alienació i d'embargament.

3.10. Així mateix, dels articles 100 a 118 del Codi de procediment penal se'n desprèn que les mesures cautelars tenen per objecte garantir el reconeixement d'una futura responsabilitat civil eventual.

3.11. Nogensmenys, l'article 176 d'aquest mateix Codi estableix que els béns que han estat embargats poden servir per pagar les multes.

3.12. Per tant, com que els recurrents poden ser condemnats al pagament d'una multa, cas de ser declarats culpables del delicte pel qual se'ls processa, la Sala Penal estava jurídicament autoritzada a reconèixer la possibilitat d'adoptar les mesures cautelars impugnades relatives a la prohibició de l'alienació i a l'embargament dels seus béns.

3.13. Per aquests motius, no s'ha vulnerat el dret a la jurisdicció en els seus vessants del dret a un procés degut i del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret i aquest recurs d'empara ha de ser inadmès a tràmit.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. Acordar l'acumulació dels recursos d'empara 2020-25-RE, 2020-26-RE i 2020-27-RE, presentats respectivament per la representació processal de la Sra. Amélie André Monique Pérez, del Sr. Josep Antoni Rivero Carrizo i del Sr. Josep Lluís Rivero Carrizo.
2. No admetre a tràmit la causa 2020-25, 26 i 27-RE contra els autes del 16 de juliol del 2018, dictats pel Tribunal de Corts, i, contra els autes del 28 de febrer del 2020, dictats per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.
3. Notificar aquest aute a la representació processal dels recurrents, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.
4. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 9 de juny del 2020.

Dominique Rousseau
President

Josep-D. Guàrdia Canela
Vicepresident

Jean-Yves Caullet
Magistrat